

Michal Kovalčík, Martin Erlebach

1.

Vratné obaly

Členský stát zavedl systém, dle kterého musí být nápoje uváděny na trh ve skleněných recyklovatelných obalech. Obaly musí schválit Národní úřad pro ochranu životního prostředí, který může schválení nových druhů obalů odepřít, zejména domnívá-li se, že obal technicky nevyhovuje systému vracení obalů nebo že předpokládaný systém vracení nezajišťuje skutečné opětné použití dostatečné části obalů nebo byl-li již schválen obal stejného objemu, který je k dispozici a hodí se k témuž užití. Ve výsledku je používáno celkem 30 typů lahví.

Novelizace výše zmíněná pravidla upravila, a to tak, že neschválené lahve lze použít, s výjimkou jakýchkoli obalů kovových, jen pro množství nepřevyšující 3 000 hektolitrů na výrobce ročně a jen pro nápoje, které zahraniční výrobci prodávají za účelem průzkumu trhu.

Stanovisko

V dané věci jde o otázku, která se jeví jako omezení dovozu, resp. opatření s rovnocenným účinkem. Taková opatření jsou obecně dle čl. 34 SFEU zakázána, lze je ale odůvodnit některými výjimkami stanovenými SFEU či judikaturou SDEU, budou-li současně splňovat kladené požadavky (viz dále). K vyřešení případu budeme proto postupovat následovně. Posoudíme zda: (1) dané opatření spadá pod pojem opatření s rovnocenným účinkem ve smyslu čl. 34 SFEU; (2) případné omezení sleduje prima facie legitimní cíl; (3) takový legitimní cíl je jednou z výjimek podle čl. 36 SFEU; (4) takový legitimní cíl je jednou ze soudcovských výjimek vyvinutou judikaturou SDEU; (5) není dané opatření diskriminační.

(1) Opatření s rovnocenným účinkem

Uvedené opatření fakticky působí jako množstevní omezení dovozu dle čl. 34 SFEU, v tom smyslu, že omezuje možnost dovozu zboží schvalováním Národním úřadem pro ochranu životního prostředí a zároveň znemožňuje možnost prodeje zboží v daném státě, přestože v ostatních státech EU je shodné zboží v odlišném obalu již uvedeno na trh. Shodně k tomu např. rozhodnutí SDEU 8 - 74 ve věci Dasonville nebo rozhodnutí ve spojené věci C-267/91 a C-268/91 Keck a Mithouard, které přímo určuje, že opatřením s rovnocenným účinkem jsou i požadavky např. na velikost, váhu a **obal** zboží. Nejen, že tak vznikají překážky pro přeshraniční obchod mezi členskými státy, ale také zároveň dovozci dotčeného zboží vznikají nepřiměřené náklady pro vstup výrobce na trh daného státu.

(2) Prima facie legitimní cíl

Z povahy daného opatření zjednodušující proces recyklace nápojových obalů, jejich standardizací a možnost jejich opětovného použití s minimálními náklady je zřejmá snaha členského státu chránit životní prostředí. Tento zájem se jeví jako legitimní, ovšem je třeba zkoumat zda ho lze podřadit pod znění čl. 36 SFEU, aby byl dán dostatečný důvod pro existenci takového omezení mezinárodního obchodu.

(3) Výjimka podle čl. 36 SFEU

Čl. 36 SFEU obecně definuje možné výjimky z ustanovení čl. 34 SFEU. Tyto výjimky jsou definovány pomocí zájmů, které jsou chráněny případnými opatřeními členských států. Těmito zájmy jsou: veřejná mravnost, veřejný pořádek, veřejná bezpečnost, ochrana zdraví a života lidí i zvířat, ochrana rostlin, ochrana kulturního pokladu a ochrana obchodního vlastnictví. Z uvedených možných zájmů, jak bylo

uvedeno výše, ani jeden nepředstavuje přímo ochranu životního prostředí. Takové opatření totiž jen nepřímo chrání, v dlouhodobém časovém horizontu, životy lidí, zvířat a rostliny.

(4) Kategorické požadavky

Nepodřadíme-li dané opatření pod žádnou z výjimek v čl. 36 SFEU, budeme se ptát, zda dané opatření nevyhovuje kategorickým požadavkům vyvinutých judikaturou SDEU (tzv. soudcovské výjimky). Z případů Cassis de Dijon, Keck-Mithouard a další vyplývá, že opatření s rovnocenným účinkem lze legitimizovat, sleduje-li naléhavý veřejný zájem. Takovým naléhavým veřejným zájmem může přitom podle SDEU být i ochrana životního prostředí (Komise vs. Dánsko, 302/86). Lze proto uzavřít, že námi identifikovaný cíl omezení představuje legitimní cíl ve smyslu kategorických požadavků vyplývajících z judikatury SDEU.

Z případu Keck-Mithouard však rovněž vyplývá, že takové omezení naléhavým veřejným zájmem lze ospravedlnit jen za *“předpokladu, že jsou tyto právní předpisy použitelné na všechny dotčené subjekty provozující svou činnost na vnitrostátním území, a pokud postihují stejným způsobem, právně i fakticky, uvádění tuzemských i zahraničních výrobků pocházejících z jiných členských států na trh”* (Keck-Mithouard, bod 16).

(5) Diskriminace

V posledním kroku bude tedy třeba posoudit, zda dané opatření postihuje stejným způsobem uvádění výrobků na trh bez ohledu na to, zda jsou tuzemské či zahraniční. Jinými slovy, zda dané opatření není diskriminační. V našem případě členský stát zavedl omezení, které jsou diskriminační ze dvou důvodů.

Za prvé, schválení obalů zajišťuje Národní úřad, k němuž mají zahraniční subjekty z podstaty stížený přístup oproti domácím subjektům působícím na trhu, ať už z důvodu jazykové bariéry, neznalosti prostředí apod (srov. rozhodnutí SDEU ve věci Dasonville). Schválení Národním úřadem proto nepřímo diskriminuje zahraniční dovozce.

Takové omezení nemůže přitom vyvážit částečné zvýhodnění pro zahraniční dovozce, kteří mohou v malém množství za účelem průzkumu trhu použít i neschválené lahve. Množstevní omezení dovozu a opatření s rovnocenným účinkem jsou zakázána (čl. 34 SFEU).

Závěr

Dané opatření sleduje legitimní cíl ochrany životního prostředí, takové opatření je však diskriminační a není proto v unijním právu přípustné.

2.

Slepičí klece.

Směrnice EU zavádí pravidla pro klecový chov. Část členských států (Polsko a Maďarsko) nezajistila jejich plné provedení. Slepice tak jsou chovány ve standardních neobohacených klecích. Prakticky to znamená, že příslušní chovatelé nemuseli nést náklady na nový standard. Česká republika zakazuje dovoz vajec z těchto zemí.

Stanovisko

V dané věci jde na první pohled o množstevní omezení dovozu či opatření s rovnocenným účinkem dle Taková opatření jsou obecně dle čl. 34 SFEU zakázána, lze je ale odůvodnit některými výjimkami stanovenými SFEU či judikaturou SDEU, budou-li současně splňovat kladené požadavky (viz dále). K vyřešení případu budeme proto postupovat následovně. Posoudíme zda: (1) dané opatření spadá pod čl. 34 SFEU; (2) případné omezení sleduje prima facie legitimní cíl; (3) takový legitimní cíl je jednou z výjimek podle čl. 36 SFEU; (4) takový legitimní cíl je jednou ze soudcovských výjimek vyvinutou judikaturou SDEU; (5) není dané opatření diskriminační.

(1) Množstevní omezení

Zřejmě je dané opatření ČR množstevním omezením dovozu z předmětných zemí ve smyslu čl. 34 SFEU, jelikož je omezen dovoz zboží, a to na nulu, z Polska a Maďarska. Odůvodněním tohoto opatření má být neprovedení harmonizace v oblasti klecového chovu slepic.

(2) Prima facie legitimní cíl

Česká republika zakazuje dovoz vajec ze zemí, protože daná vejce byla pro účely uvedení na trh vyrobena postupem odporující unijnímu právu. Navíc odporující právu, které chrání zvířata.

(3) Výjimky podle čl. 36 SFEU

Je tak nutné zkoumat zda dané opatření naplní jednu z výjimek obsažených v čl. 36 SFEU. Mezi těmito výjimkami je mimo jiné ochrana života zvířat, kterýžto cíl byl jistě sledován právě přijetím dané směrnice.

Nadto je zřejmá i potřeba chránit veřejný pořádek, který byl v tomto případě narušen faktickým zvýhodněním výrobců živočišných produktů z Polska a Maďarska tím, že nemuseli vynaložit náklady na změnu svých klecových chovů. Tolerování takového postupu by mělo za následek ztrátu konkurenceschopnosti místních výrobců v členských státech, zejména těch sousedících s Polskem a Maďarskem, kterým ČR bezpochyby je. Takový postup by byl omezením volného pohybu zboží.

Vzhledem k tomu, že opatření byla odůvodněna výjimkami dle čl. 36, není třeba provádět další kroky.

Závěr

Opatření České republiky představuje množstevní omezení dovozu, které je však odůvodněno výjimkami dle čl. 36 SFEU. Takové opatření proto není v rozporu s unijním právem.